

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Miroslav Kešner

Proměna císařského portrétu ve 3. a 4. století

The Transformation of the Imperial Portrait in the 3rd and 4th Century

Praha 2019

Tématem diplomové práce Miroslava Kešnera je zpracování problematiky vývoje římského císařského portrétu ve 3. a 4. století. Je třeba konstatovat, že jde o téma poměrně složité. K jeho poznání existují dva druhy hmotných pramenů – plastiky a mince. Numismatika zde sehrává zásadní roli, neboť právě prostřednictvím mincí lze sledovat vývoj portrétu v čase i v rámci doby vlády jednotlivých panovníků – mince jsou totiž často velmi dobře datovatelné. Numismatické prameny jsou také dochovány v naprosto nesrovnatelně větší míře než plastiky. Právě komparace obou typů pramenů je v předložené práci dobře zřetelná a její autor chápe nutnost jejich vzájemného porovnávání.

Doba 3. a 4. století představuje v římských dějinách období zásadní transformace. Vymření severovské dynastie v roce 235 přineslo zásadní změnu – nástup období vojenských císařů trvajícím až do konce principátu v roce 284. Toto půlstoletí je obdobím hluboké krize římského impéria. Jeho vnějšími projevy bylo např. rychlé střídání císařů, odtržení Galie a opakované uzurpace trůnu, útoky z barbarika či ekonomická krize odrážející se v úpadku kvality mincí. To vše mělo za následek nastolení nové etapy římských dějin – dominát. Pro tuto dobu je zásadní radikální změna postavení římského císaře, který se stal skutečně neomezeným vládcem.

Tyto skutečnosti si autor posuzované diplomové práce velmi dobře uvědomuje. Stručně se zabývá historickým přehledem a vývojem císařského portrétu do vymření severovské dynastie. Jádrem práce je však období vojenských císařů (235) až po Joviana (363–364). Definoval si tak časový úsek, kdy se v reakci na historický vývoj postupně zásadně změnil i způsob zobrazování panovníka. Vývoj portrétu autor komparuje s historickými přehledy. Zamýšlí se také nad důležitými aspekty jakým je např. kult císařské osobnosti či změny dobového myšlení a vnímání okolního světa v průběhu 3. století. Podrobně se věnuje historickým okolnostem zásadní transformace portrétu od počátku první tetrarchie. Detailně také analyzuje císařský portrét v období konstantinovské dynastie a to včetně vlivu křesťanství od roku 324. Součástí posuzované práce je rovněž přehled všech římských císařů s ukázkami jejich portrétů. Zde je důsledně komparována numismatika se sochařskými díly.

Závěrem lze konstatovat, že posuzovaná diplomová práce umožňuje skutečný vhled do problematiky. Autor je velmi dobře obeznámen s tématem, jeho historickým rámcem, postupuje jednotným metodologickým způsobem a důsledně pracuje s literaturou. Důležitou součástí práce jsou rovněž početné obrazové přílohy, které dokumentují vývoj portrétu. Zvláště lze vyzdvihnout jeho velmi dobrou orientaci v numismatice, což výtečně dokládá samostatná příloha na konci práce popisující kolekci 95 mincí ze soukromé sbírky. **Práci tedy doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení výborně.**

V Praze 26. 8. 2019

PhDr. Jiří Militký, Ph.D.